

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

08 decembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte – Iurie Diaconu,

Judecători – Ion Guzun, Liliana Catan, Victor Burduh, Galina Stratulat

a judecat în ședință, fără participarea părților, recursul ordinar declarat de către avocatul Petru Grumeza în numele inculpatului și ultimul, prin care solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 martie 2020, în cauza penală, în privința lui

Fulga Maxim XXXXX, născut la XXXXX.

Termenul examinării cauzei:

Instanța de fond de la 17.04.2019 până la 10.12.2019;

Instanța de apel de la 03.01.2020 până la 10.03.2020;

Instanța de recurs de la 02.07.2020 până la 08.12.2020.

a c o n s t a t a t :

1. Prin sentința Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central din 10.12.2019, cauza fiind examinată în procedură simplificată, în temeiul art. 364¹ Cod de procedură penală, a fost recunoscut vinovat Maxim Fulga de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 192¹ alin. (2) lit. a) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsă - 2 ani închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

Acțiunea civilă înaintată de Evgheni Savan împotriva lui Maxim Fulga cu privire la încasarea prejudiciului material și moral cauzat prin infracțiune s-a admis parțial.

S-a încasat de la Maxim Fulga în beneficiul lui Evgheni Savan prejudiciul material în mărime de 39 520 lei.

S-a încasat de la Maxim Fulga în beneficiul lui Evgheni Savan prejudiciul moral în mărime de 2 000 lei.

S-a încasat de la Maxim Fulga în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 1 245,60 lei.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a reținut că, Maxim Fulga aflându-se în XXXXX la în perioada de timp între orele 02:00 - 03:00, acționând după o înțelegere prealabilă împreună cu Andrei Buzdugan și Andrei Cornișel, au pătruns

în gospodăria lui Evghenii Savan amplasată în aceeași localitate, de unde fără scop de însușire, au răpit mijlocul de transport de model „BMW 525D” cu numărul de înmatriculare XBG 824, care aparține ultimului, cu care s-au deplasat până în s. Tvardița, r-nul Ceadâr - Lunga, cu care ulterior la 30.09.2018 au traversat Frontiera de Stat, deplasându-se în Ucraina, unde și au fost reținuți de autoritățile de drept ale Ucrainei.

Acțiunile lui Maxim Fulga, au fost încadrate juridic în baza art. 192¹ alin. (2) lit. a) Cod penal.

În ședința de judecată de către inculpatul Maxim Fulga, a fost înaintată cererea privind examinarea cauzei penale de învinuirea sa, în baza prevederilor art. 364¹ Cod procedură penală, că recunoaște în totalitate săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu și solicită ca judecata să se facă pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, nu a solicitat administrarea de noi probe, a declarant că îi sunt cunoscute probele din dosar și nu are obiecție în privința lor, cererea nominalizată fiind susținută integral de către avocat.

3. Împotriva sentinței a declarat apel avocatul Dina Potereanu în numele inculpatului a declarat apel, prin care a solicitat casarea sentinței, cu emiterea unei decizii prin care să-i fie aplicată o pedeapsă non privativă de libertate.

În motivarea apelului declarat, a indicat că sentința instanței de judecată o consideră contrară scopului procesului penal și pedeapsa aplicată este una prea aspră.

4. Prin decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 10 martie 2020, a fost admis apelul declarat de către avocatul Dina Potereanu în numele inculpatului, casată parțial sentința în partea stabilirii pedepsei penale și pronunțată o nouă hotărâre în această parte, potrivit modului stabilit de prima instanță după cum urmează:

Lui Maxim Fulga recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 192¹ alin. (2) lit. a) Cod penal, cu aplicarea art. 70, 79 Cod penal și 364¹ Cod de procedură penală, a-i stabili o pedeapsă de 1 an și 9 luni închisoare cu executarea în penitenciar de tip semiînchis.

Se exclude din sentință prevederea cu privire la încasarea taxei de stat de la Maxim Fulga în beneficiul statului în sumă de 1 245, 60 lei.

Se mențin celelalte dispoziții ale sentinței .

4.1. În motivarea deciziei adoptate instanța de apel a conchis că, la pronunțarea sentinței, corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept și just a concluzionat că, inculpatul a săvârșit anume infracțiunile incriminate, încadrând acțiunile inculpatului Fulga Maxim în baza dispozițiilor art. 192¹ alin. (2) lit. a) Cod penal -

adică răpirea mijlocului de transport, fără scop de însușire, acțiune săvârșită de mai multe persoane.

Potrivit textului apelului, avocatul a invocat ca temei de casare faptul că instanța de fond a aplicat în privința inculpatului Maxim Fulga o pedeapsă privativă de libertate.

Prin urmare, nici procurorul, nici inculpatul și avocatul, nici un alt careva participant la proces nu au atacat sentința în partea încadrării juridice a acțiunilor inculpatului Maxim Fulga, motiv pentru care instanța de apel nu purcede la judecarea fondului cauzei în această parte, și se va expune doar în privința stabilirii și individualizării pedepsei cât și încasării taxei de stat.

Astfel, instanța de apel analizând conținutul sentinței, a conchis că prima instanță, în conținutul sentinței nu a făcut nicio referire la faptul că la momentul comiterii infracțiunii inculpatul Maxim Fulga era minor, acesta avea 17 ani și 11 luni. Prin urmare, acest fapt nu a fost luat în considerație nici drept circumstanță atenuantă la individualizarea și aplicarea pedepsei inculpatului. La fel n-a soluționat corect chestiunea privind aplicarea prevederilor art. 79 alin. (3) Cod penal, sub aspectul că n-a reținut o circumstanță excepțională importantă și evidentă, ce se întrevede în speță - minoratul.

În aceste circumstanțe, instanța de apel a constatat că prima instanță a aplicat inculpatului o măsură de pedeapsă incomensurabilă cu persoana inculpatului, motiv pentru care în partea respectivă a sentinței atacate, se impune de a interveni, în sensul aplicării prevederilor art. 70, art. 79 Cod penal, sub aspectul aplicării unei pedepse mai blânde decât cea prevăzută de lege.

Pedeapsa prevăzută de art. 192¹ alin. (2) lit. a) Cod penal, în baza căroră a fost recunoscut vinovat Maxim Fulga, prevede pedeapsă sub formă de închisoare de la 3 la 5 ani.

Deși, prima instanță a motivat că la stabilirea și individualizarea pedepsei inculpatului ține cont de căința sinceră a inculpatului, precum și săvârșirea pentru prima dată a unei infracțiuni mai puțin grave, la locul de trai se caracterizează pozitiv, la evidența medicului psihiatru și narcolog nu se află, aceasta nu a făcut nicio remarcă despre faptul că la momentul comiterii infracțiunii inculpatul Maxim Fulga era minor, nefăcând trimitere la art. 70, art. 79 Cod penal i-a aplicat eronat inculpatului minor pedeapsa în baza art. art. 192¹ alin. (2) lit. a) Cod penal - sub formă de închisoare, pe un termen de 2 ani, cu executarea acesteia în penitenciar de tip semiînchis.

În acest context, instanța de apel a reținut că în cazul minorilor instanța de judecată urmează să țină seama de nevoile speciale și variate ale minorilor și de diversitatea măsurilor posibile, prevăzute de lege de aplicare a pedepsei copilului. O

asemenea atitudine față de minorii delincvenți este prevăzută în Ansamblul de reguli minime ale Organizației Națiunilor Unite pentru minori (Regulile de la Beijing). Punctul 17 din Ansamblul de reguli minime reglementează principiile directe ce guvernează judecata și luarea hotărârii.

Astfel, instanțele la adoptarea hotărârii în privința minorilor trebuie să se inspire din următoarele principii: hotărârea trebuie să fie întotdeauna proporțională, nu numai cu împrejurările și gravitatea delictului, ci și cu circumstanțele și nevoile delincventului ca și cu cele ale societății; nu vor fi aduse restricții libertății personale a minorului - și acestea limitate la un minim necesar - decât după examinarea minuțioasă a cauzei; privațiunea de libertate va fi impusă minorului numai dacă acesta este considerat vinovat de un delict săvârșit prin promovarea de daune împotriva altei persoane sau pentru recidivă, dacă nu există altă soluție convenabilă; bunăstarea minorului trebuie să constituie criteriul hotărâtor în examinarea cauzei lui.

În context, instanța de fond urma să întreprindă toate măsurile prevăzute de lege pentru a aplica inculpatului minor pedeapsa mai blândă decât cea prevăzută de lege (art. 79 Cod penal).

Aceste criterii generale și speciale privind individualizarea pedepsei, s-au valorificat anume în această ordine, motiv pentru care instanța de apel a conchis necesar a aplica inculpatului Maxim Fulga pedeapsa de 1 an și 9 luni închisoare, prevăzut de art. 192¹ alin. (2) lit. a) Cod penal coroborat cu art. 70 alin. (3), 79 alin. (1) Cod penal și 364¹ Cod de procedură penală, ținând cont de circumstanța excepțională a cauzei - comiterea infracțiunii în stare de minorat, de circumstanțele atenuante - săvârșirea infracțiunii de către un minor, căința sinceră; circumstanțe agravante nu au fost stabilite, de gravitatea infracțiunii - de faptul că inculpatul minor a comis infracțiuni care fac parte din categoria infracțiunilor mai puțin grave, de faptul că inculpatul poate fi reeducat doar fiind privat de libertate, de scopul și motivele faptei, de rolul vinovatului în săvârșirea infracțiunii, de comportarea ei în timpul și după consumarea infracțiunii - după comiterea infracțiunii inculpatul nu a reparat prejudiciul cauzat, astfel încât instanța de apel ajunge la concluzia de a-i aplica o pedeapsă cu închisoare, nefiind rațională aplicarea unei pedepse cu suspendare condiționată a executării acesteia în condițiile art. 90 Cod penal.

Astfel, instanța de apel a constatat că în privința inculpatului Maxim Fulga au fost stabilite împrejurări și circumstanțe excepționale, circumstanțe care atenuează răspunderea penală nominalizate supra, nefiind constatată nici o circumstanță care ar agrava răspunderea penală. Totodată, în privința inculpatului a fost stabilită circumstanța excepțională - minoratul persoanei, ceea ce determină aplicarea unei pedepse mai blânde față de inculpat, căci potrivit pct. 19 al Hotărârii Plenului CSJ nr.

39 din 22.11.2004 „Cu privire la practica judiciară în cauzele penale privind minorii”, urmează să se întreprindă toate măsurile prevăzute de lege pentru a aplica inculpatului minor pedeapsa non-privativă de libertate sau pentru a-i stabili o pedeapsă mai blândă decât cea prevăzută de lege.

Mai mult, instanța de apel a menționat că, pedeapsa este echitabilă și atunci când este capabilă de a contribui la realizarea altor scopuri ale pedepsei penale, cum ar fi corectarea condamnatului și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât de către condamnat, precum, și de alte persoane fără executarea reală a pedepsei. Ori, practica judiciară demonstrează că o pedeapsă prea aspră generează apariția unor sentimente de nedreptate, jignire, înrăire și de neîncredere în lege, fapt ce poate duce la consecințe contrare scopului urmărit. În acest sens, instanța de apel a conchis că scopul legii penale va fi atins anume prin stabilirea acestei pedepse cu executare.

În conformitate cu art. 4 pct. 74 al Legii taxei de stat nr. 1216 din 03.12.92 sunt scutiți de plata taxei de stat în instanțele judecătorești, reclamantii - în acțiunile de reparație a prejudiciului material și/sau moral cauzat prin infracțiune.

Potrivit sentinței instanței de fond, de la Maxim Fulga s-a încasat în beneficiul statului, taxa de stat în sumă de 1 245,60 lei, în urma admiterii acțiunii civile.

Astfel, instanța de fond eronat a conchis că, inculpatul urmează să achite taxa de stat în sumă de 1 245,60 lei or, legislația, inclusiv cea procesual - penală, nu prevede încasarea de la inculpat a cheltuielilor ce țin de încasarea taxei de stat de pe urma admiterii acțiunii civile înaintate în cadrul procesului penal.

În situația respectivă, instanța de apel a subliniat că, în sentința instanței de fond lipsește cu desăvârșire motivarea în fapt și drept a soluției privind încasarea taxei de stat care a fost neargumentată și peste limitele competenței legale.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către avocatul Petru Grumeza în numele inculpatului Maxim Fulga și ultimul, prin care solicită casarea deciziei cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care inculpatului să îi fie stabilită o pedeapsa neprivativă de libertate.

În motivarea celor solicitate, apărarea subliniază că, pedeapsa aplicată inculpatului este una prea aspră, iar instanțele de judecată nu au ținut cont la individualizarea pedepsei de faptul că, inculpatul a săvârșit infracțiunea în perioada minoratului, se căiește de cele comise, a recunoscut vina cauza fiind examinată în procedură simplificată prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală și este tras la răspundere penală pentru prima dată.

6. Judecând motivele recursului în raport cu actele cauzei și ținând cont de opinia procurorului expusă în referință, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție concluzionează că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să îl admită, să rejudece cauza și să pronunțe o nouă hotărâre, dacă nu se agravează situația inculpatului.

Conform art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute de art. 427 Cod procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate de recurent.

Astfel, instanța de recurs ordinar atrage atenția asupra faptului că recurenții unanim susțin că decizia instanței de apel este una nemotivată în partea stabilirii pedepsei penale inculpatului, fiindu-i aplicată o pedeapsă prea aspră în coraport cu circumstanțele cauzei penale.

În acest sens, instanța de recurs ordinar conchide că, sunt întemeiate alegațiile apărării precum că, instanțele de fond nu și-au motivat soluția în partea stabilirii pedepsei penale, aplicând o pedeapsă neproportională în raport cu circumstanțele cauzei.

Prin urmare, în cauză se constată temeiul pentru recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, deoarece hotărârea contestată în latura pedepsei nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Colegiul penal atestă că, conform prevederilor art. 61, 75 alin. (1) Cod penal, pedeapsa penală este o măsură de constrângere statală și un mijloc de corectare și reeducare a condamnatului și se aplică persoanelor care au săvârșit infracțiuni, cauzând anumite lipsuri și restricții drepturilor lor, având drept scop restabilirea echității sociale și corectarea acestuia. Persoanei recunoscute vinovată de săvârșirea unei infracțiuni i se aplică o pedeapsă echitabilă în strictă conformitate cu dispozițiile Părții Speciale și Generale ale Codului penal.

Astfel, Colegiul penal lărgit reține că, persoanei declarate vinovate trebuie să i se aplice o pedeapsă, echitabilă, în limitele sancțiunii articolului în baza căruia persoana se declară vinovată.

În circumstanțele enunțate mai sus, instanța de recurs subliniază că inculpatului i-a fost numită o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 1 an și 9 luni cu executare în penitenciar de tip semiînchis.

Instanța de apel în decizia pronunțată susține că la stabilirea pedepsei aplicate inculpatului a ținut cont de art. 70, 79 Cod penal și 364¹ Cod de procedură penală, însă Colegiul penal lărgit conchide că calculele efectuate de către instanța de apel sunt eronate.

Or, ținând cont de pedeapsa prevăzută de infracțiunea încriminată inculpatului care este de la 3 la 5 ani închisoare, Colegiul penal lărgit menționează următoarele calcule:

Conform art. 70 alin. (3) Cod penal, la stabilirea pedepsei închisorii pentru persoana care, la data săvârșirii infracțiunii, nu a atins vârsta de 18 ani, termenul închisorii se stabilește din maximul pedepsei, prevăzute de legea penală pentru infracțiunea săvârșită, reduse la jumătate.

Astfel, Colegiul penal lărgit din materialele cauzei constată că inculpatul la momentul comiterii faptei nu avea împlinit majoratul, or, acesta a comis fapta infracțională la data de 28 septembrie 2018, ultimul fiind născut la data de 26 octombrie 2000. În aceste circumstanțe, în speța dată noua limită va fi de 2 ani și 6 luni.

În continuare, Colegiul penal lărgit ținând cont de prevederile art. 364¹ Cod de procedură penală, va reduce cu o treime noile limite de pedeapsă prevăzute, or, inculpatul a înaintat cererea privind examinarea cauzei penale de învinuirea sa, în baza prevederilor art. 364¹ Cod procedură penală, prin care a recunoscut în totalitate săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu și a solicitat ca judecata să se facă pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală.

Așadar, având ca reper cele indicate mai sus, Colegiul penal lărgit stabilește că pedeapsa aplicată inculpatului nu poate depăși termenul de 1 an și 8 luni, iar în aceste circumstanțe este evident că instanța de apel a comis o eroare la stabilirea pedepsei penale aplicate inculpatului ($2 \text{ ani și } 6 \text{ luni} - 1/3 = 1 \text{ an și } 8 \text{ luni}$).

De asemenea, instanța de recurs ordinar subliniază că, fiind în prezența unei circumstanțe excepționale, și anume „*minoratul*” consideră necesar de a aplica prevederile art. 79 alin. (1) Cod penal prin care, ținând cont de circumstanțele excepționale ale cauzei, legate de scopul și motivele faptei, de rolul vinovatului în săvârșirea infracțiunii, de comportarea lui în timpul și după consumarea infracțiunii, de alte circumstanțe care micșorează esențial gravitatea faptei și a consecințelor ei, precum și de contribuirea activă a participantului unei infracțiuni săvârșite în grup la descoperirea acesteia, instanța de judecată poate aplica o pedeapsă sub limita minimă, prevăzută de legea penală pentru infracțiunea respectivă, sau una mai blândă, de altă categorie, ori poate să nu aplice pedeapsa complementară obligatorie.

Drept urmare, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia că, instanța de apel în partea stabilirii pedepsei penale cu închisoare a pronunțat o decizie nemotivată, iar obligația de motivare a hotărârilor judecătorești face parte din setul de garanții stabilit pentru existența unui proces echitabil. Conform jurisprudenței Curții Europene, expusă în cazurile aplicării art. 6 al Convenției, o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal, oferă posibilitatea ca această hotărâre să poată fi verificată în cadrul căilor de atac și oferă posibilitatea persoanelor interesate de a pregăti o cerere de apel sau recurs (*a se vedea hotărârea Kuznețov și alții c. Rusiei*).

Astfel, Colegiul penal lărgit ținând cont de întregul ansamblu de circumstanțe în respectiva cauză penală, consideră că întru evitarea aplicării unei pedepse prea aspre care poate genera apariția unor sentimente de nedreptate, jignire, înrăire și de neîncredere în lege, care poate duce la consecințe contrare scopului urmărit, de a numi inculpatului o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 1 an.

Or, criteriile generale de individualizare a pedepsei pot fi definite ca fiind acele reguli, principii, prevăzute în Codul penal, de care instanța de judecată trebuie să țină cont la stabilirea felului, duratei ori cuantumului pedepsei în cadrul operațiunii de individualizare a acesteia.

Astfel, ținând cont prevederile art. 7, 61, 75-77 Cod penal și de faptul că inculpatul a comis o infracțiune cu intenție care face parte din categoria infracțiunilor mai puțin grave, conform prevederilor art. 16 Cod penal, de personalitatea inculpatului care la locul de trai se caracterizează pozitiv, de faptul că nu a recuperat prejudiciu cauzat, s-a eschivat de la etapa cercetării judecătorești, fiind anunțat în căutare, la evidența medicului narcolog și psihiatru nu se află, pentru prima dată a comis o faptă infracțională, a comis fapta în perioada minoratului, se căiește sincer de cele comise, a recunoscut vina în cele imputate și în raport cu pericolul social concret al faptelor comise și atitudinea procesuală pe care a avut-o inculpatul pe parcursul judecării cauzei, Colegiul penal lărgit a ajuns la concluzia că pedeapsa sub formă de 1 an închisoare, va asigura realizarea scopului sancțiunii, contribuind la reeducarea inculpatului, la formarea unei noi atitudini a acestuia față de ordinea de drept, regulile de conviețuire socială și principiile morale.

Rezumând cele expuse, Colegiul penal lărgit conchide că, prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și-au găsit confirmarea la examinarea recursului declarat, fiind stabilite erorile de drept invocate de către avocatul Petru Grumeza în numele inculpatului Maxim Fulga și ultimul, în partea stabilirii pedepsei penale sub formă de închisoare.

7. În conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

admite recursul ordinar declarat de către avocatul Petru Grumeza în numele inculpatului și ultimul, casează parțial decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 martie 2020, în latura pedepsei penale aplicate inculpatului *Fulga Maxim XXXXX*, rejudecă cauza și pronunță în această parte o nouă hotărâre, după cum urmează.

Lui *Fulga Maxim XXXXX* recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzută de art. 192¹ alin. (2) lit. a) Cod penal cu aplicarea art. 70, 79 Cod penal și

art. 364¹ Cod de procedură penală, a-i stabili o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 1 (unu) an, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

În rest se mențin dispozițiile hotărârii atacate.

Decizia este irevocabilă, publicată integral la **22 decembrie 2020**.

Președinte

Iurie Diaconu

Judecători

Ion Guzun

Liliana Catan

Victor Burduh

Galina Stratulat